

Oponentský posudek diplomové práce:

Název práce: Koncepce a vnímání autorského představení – prezentace reakcí v komunitě bez divadelního povědomí

Autorka: Olga Mikulská

Téma diplomové práce Olgy Mikulské považuji za velmi vhodně zvolené: vzhled do zkušenosti koncipování autorského představení a reflexe toho, jak bylo vnímáno diváky v komunitě bez divadelního povědomí z pohledu studentky autorské tvorby a pedagogiky a zároveň z pohledu absolventky kulturologie. Olga Mikulská se zaměřuje na kulturní odlišnosti v recepci autorského představení studentů Katedry autorské tvorby a pedagogiky kolumbijskými diváky. Zmiňuje také rozdílné vnímání některých sdělení při premiéře představení v Praze, která byla zároveň ukázkou a shrnutím práce skupiny Mravenci v departmentu Santader. Jak sama autorka uvádí, *zdůrazňuje přitom procesualnost vzniku autorského představení, jehož podoba je průběžně modifikována na základě specifického vztahu mezi autory-herci a diváky.*

Práce je rozdělena do tří částí. V první části Olga Mikulská popisuje poutavým způsobem formování tvůrčí skupiny Mravenci a celý složitý proces skupinové tvorby představení. Ve druhé nejrozsáhlejší a podle mého názoru nejzajímavější části práce se autorka věnuje zkoumání percepce autorského představení Caza casauenos diváky bez divadelního povědomí a proměnám představení vzhledem k reakcím publika. Třetí část zmiňuje krátce pražskou premiéru a shrnuje své zkušenosti v úvahách o mezikulturní výměně. Odkazuje se přitom k dílům a myšlenkám Augusta Boala, Eugenia Barby a Jerzyho Grotowského.

Jak sama autorka uvádí, představení Caza casauenos nemělo být hlavním důvodem a výsledkem práce s obyvateli kolumbijského Guadalupe a dalších měst. Šlo o probuzení zájmu o divadlo prostřednictvím divadelních dílen pro žáky místních škol a další obyvatele městečka a nabídku mezioborových možností divadla ve vyučování. Tvůrci projektu si kladli otázku, v čem by divadelní dílny mohly přinést užitek lidem, „kteří pravděpodobně celý svůj život stráví v jediném malém městě.“ Skupina Mravenci se proto snažila najít vhodné prostředky, které by byly ku prospěchu kolumbijským žákům i budoucím učitelů z Guadalupe. Poté, co byl vytvořen koncept dílen (zaměřených dle individuálních schopností a zájmů jejich lektorů na improvizaci, dramaturgii, pantomimu, pohyb, hlas a poslech zvuků-soundscape), vznikla potřeba oslovení publika konkrétní ukázkou jejich práce, která by představila práci lektorů a divadelníků v jednom a vyzvala k účasti.

Olga Mikulská popisuje čtivým způsobem zajímavé peripetie skupinové tvorby autorského představení. Skupina prochází několika etapami, v nichž hledala řešení nesnadné otázky způsobu zkoušení a vedení skupiny a také toho nejdůležitějšího – nalezení tématu. Olga Mikulská stejně jako ostatní spolužáci z KATaP postupovali v souladu s učením této katedry - snažili se vyhnout autoritativnímu režirování jednou osobou a zároveň udržet motivaci k odpovědnosti za tvorbu všech členů skupiny. Postupně skupina Mravenci dospívá k modelu střídání se ve funkci vedoucího skupiny a programově se tento model snaží dodržet po celý projekt.

V další etapě zkoušení Olga Mikulská popisuje obtížné hledání tématu, které měla skupina Mravenci ve svém krátkém představení ztvárnit. Jako první téma objevilo „Kolumbijka do své

země přivádí český cirkus“, které si vhodně všímá exotičnosti Evropanů v Kolumbii a specifik týkajících se rodných zemí tvůrčí skupiny. A především pak tematizuje cestu z Kolumbie do Čech a zpět ústřední iniciátorky projektu – Isabely Cristiny Mendosa. Ačkoliv se od tohoto námětu vzápětí odbočilo, základní téma kulturních rozdílů skupina vědomě ponechává. Další proměny témat a koncepce představení souvisely často s postupným odchodem několika členů skupiny, jak uvádí autorka „prázdné místo po ztraceném členovi jsme zkrátka nedokázali vyplnit.“ Členové skupiny Mravenci se od snahy naplnit žánr cirkusu skrze jednotlivá čísla a obrysy postav posunuli k tématu letiště, kde protagonisté rezignovali na určitější postavy a využili možnosti být sebou samými. Stejně jako autorka, za významný moment v této fázi tvorby považují zvolení funkce diváka pozorujícího proces zkoušky z venčí, v níž se postupně členové skupiny střídali. Představení začalo nabírat autobiografický ráz a proměňovat se směrem k vlastním potřebám, touhám a snům protagonistů. Později se tvůrčí proces zakládal na autorských textech a individuálních autorských prezentacích, na nichž studenti pracovali samostatně a odděleně. Počet členů skupin se stále snižoval, různé důvody frustrace narůstaly. Až v konečném počtu 4 (z původních 10ti) se skupina shodla na dějišti - tábořiště a postavách dvou párů, které cestují po Kolumbii. Ústředním zdrojem dramatických situací se staly vztahy, jak už určovaly dva páry účinkujících a zachováno zůstalo původní téma kulturních odlišností.

Všechny tyto kroky, kterými skupina prošla ještě před odjezdem do Kolumbie, považují spolu s autorkou za velmi významnou zkušenost. Olga Mikulská je od začátku dobrým pozorovatelem a důsledně tyto kroky ve své diplomové práci popisuje a vhodně je propojuje se zkušeností ze studia na KATaP – zejména z herecké propedeutiky s Jaroslavou Pokornou, Herectvím v autorském tvaru s Janem Hančilem a práci na partiturách s Janou Pilátovou.

Hodnotím tuto část pozitivně i proto, že mapuje proces učení se autorky – coby protagonistky představení v zpřesňování divadelního sdělení na základě reakcí diváků. A to ze dvou zdrojů zpětné vazby: z bezprostředních reakcí diváků během představení a dále v následných rozhovorech s diváky o jejich zážitku a analýze významů v představení, které členové skupiny Mravenci zařazovali na začátek dílen.

Nejožehavějším momentem představení byla tzv. gay scéna, na níž konzervativní publikum reagovalo velmi výrazně – stalo se předmětem mnoha diskusí uvnitř skupiny i rozhovorů s diváky v rámci dílen. Také *gay scénu* tvůrčí proměňovali během repríz vzhledem k reakcím publika. V tomto bodě je na místě otázka, zda srozumitelnost motivací k homosexuálnímu vztahu postavy Olgy a jejího snu byla dostatečná. Překvapená reakce publika kromě šoku z tak otevřeného zobrazování homosexuálního vztahu ve veřejném představení, mohla zahrnovat zároveň také rozčarování z nesrozumitelných motivací jednání postavy Olgy a Isabel. Konkrétně: postava Olgy si velkou část představení přeje se vdát a očekává od partnera Václava žádost o ruku, ale posléze zcela změnila své motivace a prostřednictvím snu ukazuje, že lesbický vztah k Isabel je jí příjemný a že se s ní cítí šťastná. Zdá se, že se tvůrcům nemuselo podařit poskytnout dostatek času postavám (a tedy i divákům), aby jejich jednání bylo jasné. Diváci mohou interpretovat jednání postavy různě, ale měli by z dějové linky a dalších sdělení v představení nabýt jistoty, že postavy vědí proč a jak jednájí. Výklad reakcí publika se v práci Olgy Mikulské ve větší míře zaměřuje na jejich jiné nebo žádné divadelní povědomí. Sledování významů v představení a jejich přesného sdělení považují za velmi podstatnou součást uvažování o reakcích publika z jakéhokoliv kulturního prostředí. Považují za cenné, že Olga Mikulská si tento problém rovněž uvědomuje a věnuje mu pozornost.

Podnětem k obhajobě by mohlo být případně rozprava o tom, jak chápe autorka rozdíl mezi autorským představením a „obyčejným“ představení dramatického divadla, které ve své práci zmiňuje.

Celkové hodnocení

Práci Olgy Mikulské považuji za jedinečnou v reflexi bohaté zkušenosti jako autorky, lektory i autorské herečky a důležitou v otázkách mezilidského setkávání v různých kulturách. Velmi ráda ji **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 25. září 2017-09-25

Eva Čechová